

Samenwerken aan dierentuineducatie Dierenparken met scholen

Dierenparken die met scholen samenwerken aan educatieprojecten. Daar dromen Karina Doornbos en Annemieke van Elst van. Ze hebben projecten gezien in Engeland en pogen nu met dit artikel Nederlandse scholen te overtuigen van de kansen die hier liggen.

Dierentuineducatie in optima forma. Bij de opening van de Apenheul in Apeldoorn in 2005, opende dit dierenpark samen met de wethouder van onderwijs een expositie voor scholen over illegale dierenhandel.

Voor de meeste dierenparken is hoofddoel naast recreatie, ook educatie en conservatie. Maar gaat u naar de dierentuin om iets te leren? Voor de meeste bezoekers geldt dat ze een plezierig uitje willen hebben; recreatie dus. Dierentuinen willen echter ook hun conservatieboodschap kwijt.

Ze hebben bezoekers veel te bieden. Zo hebben de educatoren veel kennis in huis, beschikken de meeste parken over een uitgebreide bibliotheek en kan de bezoeker de natuur er echt beleven.

Educatie over conservatieprojecten en natuurbehoud wordt een steeds belangrijker onderwerp in de samenleving. De rol van dierenparken hierin groeit en de kwaliteit van dierentuineducatie ontwikkelt zich.

Om educatie en conservatie in dierenparken een centralere rol te geven is samenwerking essentieel. Bescherming van diersoorten en natuur is dusdanig

belangrijk dat het niet meer toereikend is om alleen binnen de dierentuinbranche samen te werken. Scholen en andere educatieve centra kunnen betrokken worden in natuurbescherming. Want gezegdes als 'samen sta je sterk' en 'de jeugd heeft de toekomst' zijn er niet voor niets.

Is een goede samenwerking tussen verschillende instanties gewoon een droom van ons studenten, of kan dit werkelijkheid worden?

Durven en doen

Wij, Karina Doornbos (24) en Annemieke van Elst (21), zijn bijna afgestudeerd aan de Stoas Hogeschool te Dron-ten in de richting recreatie en gezels-

chapsdieren. Tijdens het afstudeerjaar hebben we gekozen voor het individuele afstudeertraject. Beiden dromen wij al een aantal jaar van een baan in de dierentuineducatie.

In Nederland bestaat er geen specifieke opleiding voor dierentuineducatie, dus recreëerden wij een soort van eigen 'privé-opleiding'. Dit hebben wij gedaan door te dromen, te durven en gewoon te doen!

Onze dromen zijn voor een deel werkelijkheid geworden. In het vierde jaar lag met competentiegericht onderwijs de mogelijkheid om ervaringen buiten de landsgrenzen op te doen.

We hebben dat gedaan in stages bij Sparsholt College en Bristol Zoo Gar-

dens en in Nederland onder andere bij Dierenpark Emmen, Apenheul en het Flevo-landschap (de natuurbeschermingsorganisatie van Flevoland). In Engeland bezochten wij negen dierenparken en spraken met dierentuineducatoren.

Sparsholt College

Sparsholt College, in Engeland, is een grote groen-onderwijsinstelling met bijna 300 voltijdopleidingen. Ongeveer 400 leerlingen zitten doordeweeks in een internaat en zo'n 600 leerlingen vanuit het hele land komen met speciaal vervoer naar de school.

De school biedt naast de voltijd- ook deeltijdopleidingen aan; onder andere een praktijkopleiding voor diervverzorgers die al in een dierenpark werkzaam zijn. Begin dit studiejaar hebben zich door heel Engeland en Ierland zo'n tachtig dierenverzorgers van een vijftig verschillende dierenparken ingeschreven voor deze (tweejarige) praktijkopleiding op afstand. Sparsholt College werkt voor deze opleiding onder andere samen met de dierentuinenvereniging van het Verenigd Koninkrijk (BIAZA), waarbij acht parken als regionale centra dienen. Deze parken, ook Bristol Zoo Gardens, bieden begeleiding tijdens de opleiding. Voor Nederlandse begrippen zijn dit vooruitstrevende samenwerkingsverbanden vanwege goede contacten met overkoepelende organisaties. Het verbaast ons dat geen enkele groene onderwijsinstelling in Nederland samenwerkingsverbanden heeft met deze onderwijsinstelling én dat eenzelfde aanpak hier niet bestaat.

Veel dierenparken zijn op de juiste weg om educatie een centralere positie in het park te geven

Natuurbelevingsaspect

Engelse parken bieden formele dierentuineducatie aan, aansluitend op de curricula van de scholen. Niet alleen lager onderwijs, maar ook beroepsonderwijs en zelfs hoger beroepsonderwijs. Bristol

Karina Doornbos (l) en Annemieke van Elst zijn studenten bij Stoas Hogeschool Dronten

Zoo Gardens heeft bijvoorbeeld een eigen conservatie educatiecentrum. In de Nederlandse, Europese en zelfs wereldwijde beleidsrichtlijnen voor dierentuineducatie staat wel regelmatig de formele educatie beschreven. Iedere Nederlandse educatieve afdeling heeft zo zijn eigen visie over hoe formele educatie zou moeten worden vormgegeven. Maar er liggen nog veel onbenutte mogelijkheden.

De weg ernaartoe is alleen te bewandelen wanneer belanghebbenden zoals het

pect in dierenparken steeds sterker ontwikkeld. In het park wordt leren over de natuur, steeds meer beleven van de natuur, want goede educatie is recreatie.

Optimaliseren

Door onze ervaringen in Engeland waren wij zo geïnspireerd geraakt, dat wij in samenwerking met een aantal dierenparken, waaronder Dierenpark Emmen, in Nederland een onderzoek naar de kwaliteit van dierentuineducatie zijn begonnen. Er zijn inmiddels zes parken geïnterviewd en wij hopen met de inbreng van alle dierentuinen in Nederland een product te kunnen presenteren dat kwaliteit in het beleid van dierentuineducatie kan waarborgen. Hier is een dosis lef voor nodig, want we staan nog maar aan het begin. Toch is het ons nu al gelukt. We zijn straks niet alleen bevoegd docent in het groene onderwijs, maar we hebben zelf competenties verworven die nodig zijn voor het plannen, ontwikkelen en uitvoeren van dierentuineducatie. Deze competenties en de ervaringen van andere educatoren hebben wij gebruikt bij het opstellen →

groene onderwijs, dierenparken en educatieve centra (bijvoorbeeld NME) elkaar op de hoogte houden van wat gaande is en meer gaan samenwerken aan educatie voor scholen. Bovendien wordt het natuurbelevingsas-

van een concept checklist. Een product dat misschien veel op het gebied van optimaliseren van dierentuineducatie gaat betekenen.

Inspireren

De meeste dierentuineducatoren bevestigen dat de functie voor educator bestaat uit een didactische en een biologische basis.

Veel dierenparken zijn op de juiste weg om educatie een centralere positie in het park te geven. Het ene dierenpark werkt al structureel met jaarplannen en meerjarenplannen, terwijl een ander nog niets op papier heeft staan. Ook is bij het ene park de educator lid van het managementteam en is dat bij een ander park niet zo nodig, omdat er veel andere mogelijkheden zijn tot overleg. Zo zijn er veel verschillen tussen de parken. In de verschillende overkoepelende or-

ganisaties, onder andere de NVD (Nederlandse Vereniging van Dierentuinen) en de EAZA (Europese Vereniging van Dierentuinen), zijn beleidsdocumenten opgesteld om de kwaliteit van educatie te waarborgen.

Met ons onderzoek naar de kwaliteit van educatie proberen wij alle beleidsdocumenten te verzamelen en deze samen met de resultaten van de interviews tot een checklist om te zetten. In deze checklist komen zo concreet mogelijke criteria te staan die dierenparken als richtlijnen kunnen gebruiken. Dit meetinstrument kan dus gebruikt worden als handleiding voor meting van educatiebeleid in parken en eventueel ter optimalisatie daarvan. Het schept hopelijk duidelijkheid in de brei van documenten.

Onze resultaten (concept checklist) zullen we in november aan de Educatie

Contact Groep (educatoren van dierenparken die aangesloten zijn bij de Nederlandse Vereniging van Dierentuinen) presenteren.

Wij hopen in elk geval mensen te inspireren om na te denken over mogelijke samenwerkingsverbanden en de kwaliteit van educatie. Of het nu een educator in een dierenpark is, of een docent op een (groene) school. Hierbij zijn dromen nodig en lef om te innoveren en te veranderen. Bovenal is actie van de verschillende organisaties nodig. Want stilstand betekent achteruitgang. Daar moet iedereen het toch mee eens zijn, of niet?